

Sagsbeh.: Sonja Ponikowski/Ilsabe Børsting
J.nr.: 2020-3201-0009-23
Dato: 24. april 2020

Plan for genåbning af Danmarks Domstole

1. Indledning

I forbindelse med regeringens beslutning den 11. marts 2020 om at lukke den offentlige sektor ned etablerede Danmarks Domstole et nødberedskab til sikring af, at de mest kritiske funktioner og opgaver fortsat kunne varetages under nedlukningen. De kritiske funktioner og opgaver, der er blevet opretholdt, selvom de kræver fysisk fremmøde i retten, har særligt været sager, der er bundet af frister, eller er særligt indgribende.

Domstolsstyrelsen har – efter regeringens og sundhedsmyndighedernes henstilling – nu besluttet en genåbning af retterne, hvor afviklingen af fysiske retsmøder kan genoptages under behørig hensyntagen til de gældende sundhedsfaglige anbefalinger. Genåbningen skal ske under hensyntagen til sagernes væsentlighed og retternes kapacitet til at afvikle sager, samtidig med at smitterisikoen skal begrænses mest muligt. Således vil det være målet med genåbningen at afvikle så mange retssager som muligt inden for retternes kapacitet og de gældende sundhedsfaglige retningslinjer. Det er dog ikke forventningen, at retterne vil kunne afvikle alle sager og komme op på den sædvanlige kapacitet, før den sundhedsmæssige situation er normaliseret.

I denne genåbningsplan vil det overordnet blive gennemgået, hvorvidt og under hvilke omstændigheder genåbningen af domstolene rent praktisk kan ske. Under *afsnit 2* vil der blive redegjort for de sager og opgaver, der er omfattet af genåbningsplanen. Under *afsnit 3* vil det blive behandlet, hvordan sagerne vil skulle prioriteres ved retterne, og under *afsnit 4* vil de praktiske forhold, der skal tages i betragtning, for at domstolene kan overholde de sundhedsfaglige retningslinjer ved genåbningen, blive gennemgået. I *afsnit 5* vil der blive redegjort for initiativer til at sikre en fleksibel og effektiv afvikling af sager, herunder for samspillet med Anklagemyndigheden og advokaterne.

Retterne i Grønland og på Færøerne er omfattet af denne genåbningsplan. Planen tager ikke sigte på Domstolsstyrelsen og Procesbevillingsnævnet.

Det forventes, at Justitsministeriet beslutter, at Ungdomskriminalitetsnævnet skal genoptage dets nævnsmøder samtidig med, at domstolene genåbner.

Denne genåbningsplan er gældende, indtil det sundhedsmæssige behov for planen ikke længere er til stede. Genåbningsplanens tiltag og initiativer vil løbende blive evalueret.

Genåbningsplanen angiver en fælles ramme og retning for Danmarks Domstole med henblik på ensartethed, som fastsat i strategien for Danmarks Domstole. Det er op til de enkelte retter at ud-mønte planen tilpasset de lokale forhold og de konkrete sager.

2. Omfattede sager og opgaver

2.1. Sager og opgaver der kan løses ved fysisk fremmøde

Med genåbningen af retterne kan afviklingen af fysiske retsmøder nu genoptages under hensyntagen til, at afviklingen kan ske sundhedsmæssigt forsvarligt. Følgende sager kan således nu afvikles ved fysisk fremmøde i retten:

- *Straffesager:* Der kan gennemføres alle typer af straffesager, herunder grundlovsforhør, fristforlængelser, bødesager, tilståelsessager, hovedforhandling i domsmandssager og om muligt nævningesager mv.
- *Civile sager:* Der kan gennemføres alle typer af civile sager, dvs. familieretssager, retstvi-ster mellem private borgere samt mellem borgere og myndigheder, pensionsselskaber mv. om pengekrav og aftaleforhold mv.
- *Foged- og skiftesager:* Der kan gennemføres alle typer af foged- og skiftesager, dvs. sager om tvangsgennemførelse af krav, skifte af dødsboer, skifte af ægtefællers fællesbo, insolvenssager og sager om konkursskarantæne.
- *Konkurssager:* Alle konkurssager kan gennemføres.
- *Notarialforretninger:* Der kan gennemføres alle typer af notarialforretninger, herunder identi-tetsbekræftelse og påtegninger ved testamenter og fremtidsfuldmagter mv.
- *Tinglysningssager:* Tinglysningssager er primært undergivet digital sagsbehandling. Be-handlingen af denne type sager har derfor ikke været voldsomt påvirket af nedlukningen og vil derfor også fortsat kunne afvikles.
- *Kassefunktion:* Kassefunktionen skal nu bemandes med henblik på at sikre, at fakturaer bli-ver betalt, og at sager kan oprettes i systemerne, så sagsbehandlingen understøttes.
- *Adgang:* Retterne skal holde retten åben i almindelig åbningstid. Der skal desuden være adgang til retterne i forbindelse med retsmøder uden for normal åbningstid.

Gennemførelsen af de fysiske retsmøder skal ske retssikkerhedsmæssigt og sundhedsmæssigt for-svarligt og under hensyntagen til sundhedsmyndighedernes retningslinjer og anbefalinger. Det be-tyder bl.a., at der skal være 2 meters afstand mellem deltagerne i retslokalet, og at der skal ske daglig løbende rengøring i retslokalerne, ligesom der kan ske en begrænsning af antal tilhørere mv. Da retsbygningerne er meget forskellige, vil den enkelte ret skulle tage endelig beslutning om, hvilke sager som kan gennemføres. Anbefalingerne til en sundhedsmæssig forsvarlig afvikling af sagerne er nærmere beskrevet under afsnit 4.

2.2. Sager og opgaver der bør løses hjemmefra

Medarbejderne ved domstolene bør for at minimere risikoen for smittespredning under genåbningen fortsat varetage de opgaver hjemmefra, som ikke kræver fysisk fremmøde i retten. Det gælder helt eller delvist for følgende sagstyper:

- Forberedelse og berømmelse af civile sager.

- Forberedelse af fogedsager.
- Forberedelse og berømmelse af skiftesager.
- Forberedelse og berømmelse af straffesager.
- Sager der kan behandles på skriftligt grundlag ved byretterne, fx visse typer af notarialforretninger, visse typer af familieretssager, visse typer af straffesager og visse typer af skifterets-sager.
- Sager der kan behandles på skriftligt grundlag ved landsretterne, fx anke- eller kæresager, skifterets- og fogedsager mv.
- Konkursager der kan behandles på skriftligt grundlag eller via telefon.

Retterne kan i vid udstrækning anvende telefonmøder til forberedelse af sager på flere sagsområder, også selv om der arbejdes hjemmefra. Det gælder blandt andet for civile sager, fogedsager, visse skiftesager og visse familieretssager.

Efter genåbningen kan Video3 fortsat anvendes mest muligt.

Skype og Teams kan anvendes til afholdelse af virtuelle møder mellem ansatte ved retterne og fortsat til brug for de opgaver, som varetages af ansatte hjemmefra.

Det er den enkelte ret, som planlægger den konkrete afvikling af de ovennævnte opgaver.

2.3. Sager og opgaver, der kræver særlig opmærksomhed

Domstolsstyrelsen vurderer, at der med de nuværende anbefalinger fra sundhedsmyndighederne om afstand mv. kan være en række sager, som ikke vil kunne afvikles uden risiko for smittefare, idet retssalene ikke har en tilstrækkelig størrelse.

Det kan særligt dreje sig om større nævningsager og sager med mange tiltalte, fx bandesager. Domstolsstyrelsen er ved at undersøge, om det vil være muligt inden for en kortere tidshorisont at finde egnede eksterne lokaler, hvor sådanne sager kan afvikles ekstraordinært uden sundhedsmæssig risiko.

Styrelsen for Patientsikkerhed har oplyst, at det ikke ud fra en sundhedsfaglig vurdering er umuligt at gennemføre sager, som afholdes uden for retsbygninger, fx udkørende fogedforretninger, udkørende notarforretninger, værgemålssager og besigtigelser ved tvangsauktioner mv., men at der kan være behov for ekstra forberedelse på, hvad det er, den ansatte risikerer at møde. Hvis mange parter deltager, bør de forinden koordinere, hvordan de agerer på stedet, så afstandskravet overholdes og færrest mulige bevæger sig ind på lokationen.

3. Prioritering af sager

En gradvis genåbning af retterne bør ske efter fælles retningslinjer for prioritering af sagsområder og sagstyper for derved at sikre en ensartet behandling af sagerne over hele landet suppleret med lokale retningslinjer for berømmelse og anvendelse af retternes lokaler til de forskellige sagskategorier og antal deltagere.

Der vil være tale om et betydeligt arbejde, som vil omfatte både dommere, øvrige domstolsjurister og kontorphersonale ved den enkelte ret.

Den konkrete prioritering af sagsområder og sagstyper må som hidtil fastlægges lokalt af ledelsen ved den enkelte ret under hensyntagen til de lokale forhold. I den forbindelse bemærkes også, at der kan være tale om beslutninger, som er judicielle og dermed undergivet domstolsjuristernes uafhængighed.

3.1. Prioritering af sagstyper

En mulig prioritering af straffesager og civile sager kan se således ud:

Kategori 1. Arrestantsager og nævningesager

Prioriteres indbyrdes på grundlag af en proportionalitetsvurdering.

De få nævningesager, hvor tiltalte ikke er arrestant, kan efter en konkret vurdering prioriteres som en kategori 2-sag.

Kategori 2. VVV-sager

VVV-sager prioriteres efter hensynene bag de politisk fastsatte mål som udgangspunkt indbyrdes efter følgende rangorden:

1. Voldtægtssager (straffelovens § 216 og § 225, jf. § 216)
2. Voldssager: Grov vold (§§ 245 og 245 a) og særligt grov vold (§ 246)
3. Våbensager: Ulovlig besiddelse af skydevåben under særligt skærpende omstændigheder på offentligt tilgængeligt sted (straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 3)
4. Voldssager: Vold mod personer i offentlig tjeneste eller hverv (§ 119, stk. 1, for så vidt angår vold), vold mod vidner (§ 123 for så vidt angår vold) og simpel vold (straffelovens § 244, jf. § 247, stk. 1)
5. Våbensager: Ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted (knivlovens § 1)

Kategori 3. Civile sager af hastende karakter

Følgende civile sager med mundtlig forhandling har indbyrdes prioritet i denne kategori:

1. Forældremyndighed, bopæl, samvær, mv.
2. Tvangstilbageholdelse, hvor der fortsat sker tilbageholdelse
3. Forbudssager

Kategori 4. Almindelige domsmandssager og civile sager

Sagerne prioriteres indbyrdes efter en konkret vurdering af:

Straffesager: Gerningstidspunktet, sagens alder i øvrigt, forholdets karakter og straffens længde.

Civile sager: Sagens alder, karakter og betydning.

Kategori 5. Straffesager uden domsmænd (færdselssager mv.)

Sagerne prioriteres indbyrdes efter en konkret vurdering af sagens alder, forholdets karakter og straffens længde.

Tilrettelæggelse af afviklingen af foged- og skiftesager skønnes at kunne varetages bedst ved den enkelte ret, og den enkelte ret vil således skulle foretage en prioritering af sagerne inden for sagsområdet. Der opstilles i det følgende et forslag til en prioritering af sager, idet det er ledelsen ved

den enkelte ret, som prioriterer sagsafviklingen i forhold til sagernes sammensætning og lokale forhold mv.

Med hensyn til fogedsager bør tvangsauktioner prioriteres, såfremt det af retten vurderes sundhedsmæssigt forsvarligt. Med hensyn til umiddelbare fagedforretninger prioriteres udsættelser af lejemål højere end lukkesager. Der kan være helt særlige sager, der prioriteres højere, fx arrest- og bevisikringssager. For så vidt angår tvangsauktioner vil der dog kunne komme mange deltagere, og det bør derfor i hvert tilfælde overvejes, om de kan gennemføres sundhedsmæssigt forsvarligt, herunder fx ved at anvende en større retssal.

Med hensyn til dødsboskifte og insolvens vil prioriteringen være meget afhængig af, hvordan man har valgt at organisere sig, og hvilke opgaver man har valgt at varetage i forbindelse med nedlukningen. En mulig prioritering kan se således ud:

Dødsboskifte: 1. Oprettelse af nye sager og registrering af krav, 2. Telefonmøder, 3. Udlevering, 4. Boopgørelser og 5. Afgiftsberegninger.

Insolvens: 1. Behandling af nye konkurser og andre hastesager, fx kuratorvalg der ikke har kunnet berammes på grund af krisen, 2. Afvikling af andre udsatte møder, 3. Afvikling af udsatte sager, 4. Oprettelse af nye sager, 5. Gældssaneringer, 6. Tvangsopløsninger og 7. Ægtefælleskifter (nogle vil have højere prioritet end tvangsopløsningerne).

3.2. Prioritering af allerede berammede sager, udsatte sager og nye sager

Når retterne gradvis genåbnes, vil det være nødvendigt at forholde sig til, om de allerede berammede civile sager og straffesager kan og skal fastholdes eller skal aflyses og vige for højt prioriterede udsatte sager eller højt prioriterede nye sager.

Der er udarbejdet en oversigt over særligt identificerede store straffesager med 5 retsdage eller mere, der er blevet aflyst i nedlukningsperioden, og som skal genberammes. Af oversigten fremgår bl.a., hvilke forsvarere der er beskikket i sagerne, og at nogle er beskikket i flere sager. Oversigten er vedlagt.

For så vidt angår berammelser og afvikling af sager frem til sommerferien i juli måned 2020 kan alle retterne beramme og afvikle alle sager, idet det forudsættes, at det ikke vil være muligt at finde ledige tider til sagerne anført i oversigten. For så vidt angår berammelse af sager i perioden fra 1. august 2020, kan dette ske i sager med advokater, der ikke fremgår af oversigten. I sager med sammenfald af de advokater, der fremgår af oversigten, må berammelse af sagerne afvente, at de store sager anført i oversigten så vidt muligt er blevet genberammet.

Det forudsættes, at retterne i nødvendigt omfang koordinerer indbyrdes.

Berammede sager

Sager (civile sager og straffesager), som er berammede til mundtlig forhandling efter det tidspunkt, hvor domstolene går fra det nuværende kriseberedskab til en delvis genåbning, skal som udgangspunkt opretholdes, medmindre gennemførelsen ikke vil kunne ske på en sundhedsforsvarlig måde

(på grund af antal aktører og retslokaler som er til rådighed). Tilsvarende vil der ved en fuld genåbning som udgangspunkt skulle ske fastholdelse af allerede berammede retsmøder.

Civile sager og visse straffesager, som ikke kan betragtes som hastende (kategori 4 og 5), vil dog såvel ved delvis som ved fuld genåbning kunne aflyses og uberammes, således at der kan berammes og gennemføres udsatte sager omfattet af kategori 1 eller en af de højest prioriterede kategori 2-sager.

Sager der er udsat pga. COVID-19 nedlukning

Udsatte sager berammes før uberammede sager (dvs. indkomne, men endnu ikke berammede sager).

Udsatte straffesager har som udgangspunkt prioritet som anført i prioritetsrækkefølgen og skal berammes i overensstemmelse hermed. Berammelsen af udsatte straffesager skal i øvrigt ske under inddragelse af, om der kan skaffes et ledigt retslokale med den fornødne kapacitet i forhold til antallet af aktører i retten under den mundtlige hovedforhandling.

Udsatte civile sager bør i landsretterne som hidtil så vidt muligt søges behandlet på skriftligt grundlag.

Endvidere bør parterne i sager både ved byretterne og landsretterne i højere grad opfordres til at søge sagen løst ved retsmægling. Udsatte civile sager, som ikke er afsluttet efter retsmægling eller på baggrund af skriftlig behandling, berammes således, at de ikke i videre omfang forhindrer berømmelse af højt prioriterede sager.

Nye uberammede sager

Indkomne uberammede straffesager har prioritet forud for indkomne uberammede civile sager (dog med den modifikation der følger af forholdet mellem kategori 3, 4 og kategori 5 sager).

Indkomne uberammede civile sager, som ikke er løst på skriftligt grundlag eller efter retsmægling, og som ikke er omfattet af kategori 3, berammes således, at de ikke i videre omfang forhindrer berømmelse af højt prioriterede sager.

Øvrige forhold

I genåbningsperioden og indtil august 2020 kan skifteretterne begrænse åbningstiden for telefoniske henvendelser til alle hverdage fra kl. 9.00 til 12.00.

4. Sundhedsmæssig forsvarlig afvikling af sager

4.1. Sundhedsmæssige anbefalinger til forsvarlig afvikling af retsmøder

Det er en forudsætning for genåbning af retterne, at sagsafviklingen kan gennemføres i overensstemmelse med sundhedsmyndighedernes til enhver tid gældende anbefalinger og retningslinjer om forholdsregler mod smittespredning.

Retterne skal derfor iværksætte en række praktiske forhold til sikring af, at retsbygninger og retssale kan genåbnes, og sagsafviklingen gennemføres sundhedsmæssigt forsvarligt. Det drejer sig f.eks. om:

- Overvejelser om, hvilke retssale der kan anvendes til hvilke typer sager og samtidig overholde myndighedernes anbefalinger, herunder med hensyn til afstand, hygiejne og rengøring.
- Adgangsforhold og regulering af adgang for retsmødets aktører og øvrige besøgende.
- Antallet af tilstedeværende aktører i forbindelse med afviklingen af forskellige sagstyper og retsmøder.
- Om retten kan bemandedes i hold, om de ansatte kan have forskudt arbejdstid, eller om de ansatte kan møde ind på forskellige dage.
- Beskyttelse af frontpersonale.

Domstolsstyrelsen har udarbejdet anbefalingerne og retningslinjerne til en sundhedsmæssig forsvarlig afvikling af sager i samarbejde med Styrelsen for Patientsikkerhed og Arbejdstilsynet.

Det helt overordnede udgangspunkt for retningslinjerne er, at afstandskravet på 2 meter mellem personer og 4 kvm. pr. person i lokalet skal overholdes, og at fysisk afskærmning med fx plexiglas vurderes at have en beskyttende virkning og kan fungere som et alternativ i de tilfælde, hvor afstandskravet ikke kan overholdes. Derudover skal kontaktpunkter minimeres og/eller rengøres hyppigt.

På grundlag heraf kan de overvejelser, som retterne skal gøre sig i forbindelse med genåbningen, opdeles i følgende områder:

- Tilstedeværelse i rettens lokaler
- Hygiejne og rengøring
- Adgangsforhold til retten
- Publikumsadgang
- Vurdering af retssalene

Overvejelser i forhold til ansattes tilstedeværelse i rettens lokaler

- Retten bør i genåbningsperioden fortsat lade ansatte arbejde hjemmefra, når de ikke skal deltage i eller understøtte afholdelsen af fysiske retsmøder.
- Om muligt kan dommere og øvrige ansatte arbejde i flere hold uden kontakt med hinanden, fx på forskudte tidspunkter.
- Ansatte, der er på arbejde i retten, skal placeres i så mange lokaler som muligt. Priorité at ansatte kan sidde alene på kontorerne, eller at få ansatte kan dele et storrums kontor, så der er mulighed for at skabe afstand mellem dem.
- Lokaler indrettes, så der kan holdes afstand og smittefare minimeres.
- Fysiske møder skal så vidt muligt begrænses, og det skal fortsat overvejes, om møder kan holdes via telefon eller virtuelt over video, Skype eller Teams, også selv om deltagerne er til stede på arbejdspladsen.

- Hvis der afholdes fysiske møder, skal der være 2 meter mellem deltagerne og 4 kvadratmeter pr. person i lokalet. Møderne bør være så korte som muligt.
- Der bør ikke afholdes sociale arrangementer mv., og fællesmøder skal aflyses eller afholdes over Skype, Teams eller lignende.
- Alle ansatte skal så vidt muligt spise frokost mv. på deres eget kontor alene. Alternativt skal der spises eller hentes mad på forskudte tidspunkter i frokoststuen/kantinen. Det skal være muligt at vaske eller foretage afspritning af hænder ved indgang og udgang fra frokoststue/kantine. Frokoststue/kantine skal indrettes således, at der er det nødvendige afstands-krav på 2 meter mellem borde og stole.
- Hvis embedet har en frokostordning, skal en eventuel buffet indtil videre aflyses. Som alternativ kan det fx overvejes at få leveret enkeltpakkede sandwiches. Indretningen skal tage højde for, at der ikke opstår kødannelse. Hvis der er kantine med betaling, skal der være afstandsmarkering ved betalingsområdet.

Overvejelser i forhold til hygiejne og rengøring

- Hygiejne og rengøring skal prioriteres højt, både i ydre og indre zone.
- Det skal sikres, og der skal være tydelig information om, at alle, der enten arbejder eller møder i retten, efterlever Sundhedsstyrelsens generelle råd til, hvordan smittespredning begrænses og risikogrupper beskyttes. Det indebærer bl.a.:
 - at personer, der er smittede eller har symptomer (selv milde symptomer), skal følge Sundhedsstyrelsens aktuelle anbefalinger om at blive hjemme (selvisolation).
 - at der som minimum ved indgangen til retten skal være adgang til at vaske eller afspritte hænder.
 - at ansatte eller brugere i retten vasker eller afspritter hænder ved indgangen til og udgangen fra et retslokale.
- Det skal aftales med det vante rengøringsfirma eller på anden måde sikres, at rengøring og eventuelt desinficering af såkaldte kontaktpunkter (dørhåndtag, gelændere, kontakter, mikrofoner, knapper på automater, kaffemaskiner, køleskabe, vandautomater, betalingsautomater mv.) foretages flere gange dagligt.
- Der skal være særlig fokus på, at toiletter rengøres regelmæssigt, herunder skal alle overflader afvaskes og kontaktpunkter desinficeres. På alle toiletter og i køkkener, hvor det er muligt at vaske hænder, skal der være opsat plakater om håndvask. Der skal være sæbe til rådighed. Efter håndvask må der kun anvendes engangsmaterialer som papirservietter mv. til at tørre hænderne. Der må derfor ikke hænge håndklæder mv. ved håndvasken.
- Borde, stole og andre kontaktpunkter i frokoststuen/kantinen skal rengøres mindst to gange om dagen.
- Der skal foretages rengøring af kontaktpunkter i retssalene mellem retsmøderne, hvis der afholdes flere retsmøder på samme dag i samme retssal. Tilsvarende skal kontaktpunkter, der er rørt ved (bord, armlæn, mikrofon, lampe mv.), også gøres rent, hvis der skiftes ud på pladser under sagens behandling. Det opfordres til at minimere antallet af kontaktpunkter, fx ved at flytte stolen væk fra vidneskranken, jf. nedenfor.
- Der skal være håndsprit til rådighed ved indgangen til og i retssal/mødelokale, således at brugere kan spritte hænder af før og efter opholdet i retssal/mødelokale.
- Hvis det ikke kan undgås, at flere ansatte deler tastatur, telefon mv., skal rengøring foretages mellem hvert arbejds-skift.

- Ansatte skal have adgang til midler til rengøring af tastatur mv., når de er på arbejde.
- Ifølge Styrelsen for Patientsikkerhed er det ikke afgørende, om der kan ske udluftning, hvis afstandskravet overholdes.

Overvejelser i forhold til adgangsforhold til retten

De fysiske rammer i retsbygningerne er meget forskellige. Nedenstående skal derfor betragtes som en checkliste, som retten kan tilpasse egne forhold:

- Overvej hvordan rettens brugere (anklagere, advokater, sagkyndige, parter, tiltalte og vidner mv.) og besøgende kommer ind i og forlader retten. Hvis de fysiske forhold tillader det, kan retten overveje at ensrette færdslen, så én dør bruges til indgang og en anden til udgang. Det samme kan overvejes i forhold til trapper. På den måde reduceres risikoen for trængsel.
- Der skal på steder, hvor der er risiko for kødannelse (fx i Informationen og i adgangskontrol-len), etableres afstandsmarkering i form af tape på gulvet på samme måde som i fx supermarkeder.
- Retten bør overveje, om det i forhold til information/reception giver mening at etablere plexiglas-afskærmning som beskyttelse af medarbejdere og brugere, hvis det anbefalede afstandskrav på 2 meter ikke kan overholdes, jf. nærmere nedenfor under retssale.

Overvejelser i forhold til publikumsadgang

- Brugere (professionelle samt parter, vidner, tiltalte mv.), der opholder sig i rettens lokaler, skal informeres om kravene til god hygiejne, herunder om forholdsregler ved sygdom og symptomer ved sygdom, der kunne tyde på COVID-19, samt forventninger til hensigtsmæssig adfærd, specielt i forhold til afstand ved ophold i og udenfor retslokaler, herunder i gangarealer, venteværelser mm. Det anbefales at anvende Sundhedsstyrelsens plakater.
- Dommeren har til enhver tid mulighed for at begrænse antallet af tilhørere i retssalen. Bekendtgørelse nr. 445 af 19/04/2020 om foramlingsforbud gælder ikke for domstolene.
- Tilhørere skal sidde med minimum 2 meters indbyrdes afstand.
- Journalister har på baggrund af et konkret skøn som hovedregel forrang frem for andre uden direkte forbindelse til den konkrete sag.

Overvejelser i forhold til retssalene

I vurderingen af, om det er sundhedsmæssigt forsvarligt at gennemføre en retssag, indgår flere forhold, herunder retssalens størrelse og dens indretning. Nedenstående punkter er derfor alene vejledende, og indretningen af retslokalerne må ske konkret i forhold til de lokale bygningsmæssige rammer:

- Overvej, om retssalens indretning er velegnet til at holde folk på afstand af hinanden. Langt de fleste retssale kan præstere 2 meters indbyrdes fysisk afstand mellem dommeren, vidneskranken, sagsøger/anklager og sagsøgte/forsvarer. Udfordringen er den tætte afstand inden for ovennævnte grupper, dvs. dommere indbyrdes, sagsøgte/forsvarer mv. Overvej omorganisering af pladser – fx kan det overvejes at flytte pladsen til en eventuel protokolfører, så der kan skabes mere afstand mellem dommerne.
- Fysisk afskærmning med plexiglas vurderes at have en beskyttende virkning i de tilfælde, hvor det anbefalede 2 meters afstandskrav ikke kan overholdes. Det kan derfor overvejes, om det i forhold til enkelte retssale giver mening at etablere plexiglas-afskærmning som beskyttelse. Anvendes plexiglas, skal dette ifølge Statens Serum Institut være glat og kunne

tåle rengøring. Statens Serum Institut har ikke fastlagt yderligere retningslinjer for anvendelsen af plexiglas, fx i form af mindstekrav til afstand o.l., og der forventes heller ikke at komme yderligere retningslinjer fra Statens Serum Institut herom. Den konkrete vurdering af anvendelse og placering af plexiglasafskærmning skal derfor ske lokalt.

- Flyt hvis muligt stolen væk fra bordet ved vidneskranken, så bordet ikke benyttes. Benyt en stol uden armlæn for at begrænse antallet af kontaktpunkter. Det kan også overvejes at fjerne bordet i fogedretten.
- Overskydende stole til fx tilhørere bør fjernes. Alternativt skal det tydeligt markeres på stole eller bænke, hvilke pladser der må benyttes, og hvilke der ikke må. Det gælder både i retslokaler og i gangarealer, venteområder, mv.
- Over alt skal antallet af kontaktpunkter søges begrænset. Sørg for oprydning i retslokalerne. Der bør fx ikke ligge kuglepenne, blyanter mv. fremme, som kan være brugt af andre og ikke er rengjort. Retten bør i stedet overveje at købe et stort antal engangskuglepenne til brugere, så deling af kuglepenne så vidt muligt undgås.
- Der bør heller ikke være foldere, løse A4-ark, informationsmateriale mv., der ligger fremme eller kan tages fra akrylkasser på væggen.
- Undlad af sætte kander med vand frem, som skal deles af flere.
- Retten bør nøje overveje om og givet fald hvordan, der kan sikres en sundhedsfagligt forsvarlig afholdelse af nævningsager, særligt henset til muligheden for at overholde afstandskravene.
- Fogedsager (udlægssager), tvangsauktioner og større skiftesamlinger har betydning for erhvervslivet og kan i en periode afvikles i en retssal fremfor i et mødelokale.
- Det bør overvejes, at der kan komme mange bydere til en tvangsauktion. Derfor bør retten overveje, om en tvangsauktion er forsvarlig at gennemføre.
- Ved afvikling af straffesager med domsmænd kan det overvejes at foretage voteringen i større mødelokaler, på dommerens kontor eller eventuelt i en tom retssal, hvis det er muligt og forsvarligt.

Overvejelser i forhold til frontpersonale

Frontpersonale, herunder personale der udfører adgangskontrol, som i deres daglige arbejde har tættere kontakt med brugere, skal være særligt opmærksomme på Sundhedsstyrelsens [information](#) til politi og andet frontpersonale uden for sundhedssektoren.

Det samme gælder ansatte, der deltager i udkørende fogedforretninger mv., samt stævningsmænd. Styrelsen for Patientsikkerhed har oplyst, at det ikke ud fra en sundhedsfaglig vurdering er umuligt at gennemføre udkørende fogedforretninger mv., men at der kan være behov for ekstra forberedelse på, hvad det er, den ansatte risikerer at møde. Hvis mange parter deltager, bør de forinden koordinere, hvordan de agerer på stedet, så afstandskravet overholdes og færrest mulige bevæger sig ind på lokationen.

4.2. Særlige forhold vedr. håndtering af smittede og personer med symptomer på COVID-19

Alle ansatte og brugere skal til enhver tid følge Sundhedsstyrelsens retningslinjer og anbefalinger til god hygiejne og hensigtsmæssig adfærd og skal holde sig opdateret på www.coronasmitte.dk og www.sst.dk om de aktuelle anbefalinger.

Ansatte

Ansatte, der er smittede eller har symptomer, der kunne tyde på COVID-19, må ikke møde på arbejde. Læs nærmere om symptomerne [her](#). Det gælder også, hvis det kun er milde symptomer.

Hvis en ansat får symptomer på COVID-19 på arbejdet, skal den pågældende hurtigst muligt tage hjem. Den ansattes arbejdsplads skal rengøres, og hvis muligt desinficeres.

Bliver en ansat konstateret smittet med COVID-19, skal retten informeres, så retten kan informere personer, som den smittede har været i nær kontakt med på arbejdet. Sundhedsstyrelsens definition af nære kontakter kan læses [her](#).

Retten skal sikre, at en ansat, der har været smittet med COVID-19, først vender tilbage til arbejdet, når den pågældende ikke længere har symptomer på sygdom. Retten skal endvidere sikre, at en ansat, der er testet positiv for COVID-19, men ikke har symptomer, først vender tilbage til arbejdet, når det er tilladeligt ifølge Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Sundhedsstyrelsens retningslinjer kan læses [her](#).

Hvis den ansatte ikke er smittefri, men heller ikke føler sig syg, skal den pågældende drøfte muligheden for at arbejde hjemmefra med sin leder eller lokale personaleadministration. Det samme gælder ansatte, der skal blive hjemme pga. milde symptomer, der kunne tyde på COVID-19, men som i øvrigt ikke føler sig for syge til at arbejde hjemmefra.

Det anførte om ansatte gælder også domsmænd, nævninge, sagkyndige dommere, mv., der er indkaldt til at skulle deltage i et retsmøde.

Brugere

Ifølge Sundhedsstyrelsens anbefalinger skal personer, der er smittede eller har symptomer (selv milde symptomer), blive hjemme (selvisolation) indtil 48 timer efter, at de ikke længere har symptomer. Er der tale om en person, der er testet positiv for COVID-19, men ikke har symptomer, skal pågældende følge Sundhedsstyrelsens retningslinjer om at blive hjemme (selvisolation).

Professionelle brugere, der er smittede eller har symptomer (selv milde symptomer), der kunne tyde på COVID-19, må ikke møde i retten og skal vejledes herom.

Andre brugere, herunder parter, tiltalte og vidner, der er smittede eller har symptomer (selv milde symptomer), der kunne tyde på COVID-19, skal også følge Sundhedsstyrelsens ovennævnte anbefalinger. Bliver retten kontaktet af en bruger, der oplyser, at pågældende er smittet eller har symptomer, der kunne tyde på COVID-19, vil det som ved al anden sygdom være en juridisk afgørelse, om der er tale om lovligt forfald.

Får retten efterfølgende information om, at en bruger er konstateret smittet med COVID-19, skal ansatte, der har været i nær kontakt med den pågældende, informeres. Sundhedsstyrelsens definition af nære kontakter kan læses [her](#).

Der skal på rettens hjemmeside og ved synlig skiltning ved indgangen til og udgangen fra retten informeres om, hvordan man som bruger skal forholde sig i forhold til sygdom og symptomer, der

kunne tyde på COVID-19. Sundhedsstyrelsens generelle plakater om god hygiejne mv. samt den plakat, der er udarbejdet specielt til retterne, bør anvendes.

4.3. Særlige forhold vedr. håndtering af personer i risikogruppe

Retterne skal være ekstra opmærksomme på personer, der er særligt udsatte for at blive alvorligt syge, hvis de smittes med COVID-19. Personer i risikogruppen er bl.a. ældre over 65 år, personer med kronisk sygdom eller nedsat immunforsvar og gravide.

Ifølge Sundhedsstyrelsen skal en person i risikogruppen ”generelt være opmærksom på at sikre god håndhygiejne, undlade at give hånd, sikre afstand og have fokus på rengøring”.

Er der tale om en ansat, behøver den pågældende ikke at blive omplaceret eller at arbejde hjemme fra. Ledelsen skal imidlertid i dialog med den enkelte ansatte lave en konkret og individuel vurdering, hvor der lægges vægt på, om det er sundhedsmæssigt forsvarligt, at den pågældende fortsat varetager sin vanlige funktion. I vurderingen skal det bl.a. inddrages, hvilke muligheder der er for omplacering til arbejdsforhold uden fysisk kontakt med andre, samt medarbejderens egen trygheds- og risikovurdering ved den vanlige arbejdsopgave/-funktion. Eventuelt begrænsede muligheder for at omplacere medarbejderen skal løses lokalt. I tvivlstilfælde bør den ansatte kontakte sin læge for vejledning.

Det anførte om ansatte gælder også domsmænd, nævninge, sagkyndige dommere, mv., der er indkaldt til at skulle deltage i et retsmøde.

5. Fleksibel afvikling af sager

En genåbning af domstolene vil skulle ske gradvist og vil forudsætte en fleksibel tilgang af både ansatte ved Danmarks Domstole og domstolenes brugere.

Det vil være af afgørende betydning, at der af alle aktører skabes forståelse, ikke mindst hos anklagemyndigheden og i kredsen af forsvarere for, at der skal udvises betydelig fleksibilitet for at muliggøre afvikling af navnlig hastende straffesager i forbindelse med en gradvis genåbning af domstolene.

Domstolsstyrelsen henstiller – efter drøftelse med Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen, HK Landsklubben Danmarks Domstole og Domstolenes Tjenestemandsförening – til, at retterne arbejder fleksibelt med henblik på at sikre en effektiv og smidig afvikling af sager i genåbningsperioden. Domstolsstyrelsen henstiller konkret til, at der gennemføres følgende konkrete initiativer:

- Retterne bør i endnu højere grad have fokus på muligheden for at søge sager løst ved rets- eller forligsmægling eller muligheden for at afgøre en sag på skriftligt grundlag.
- Kalenderne er allerede mange steder fyldt op med et betydeligt antal berammede retsmøder frem til 2021. De dage eller tidspunkter, hvor der ikke er berammet, skal bruges bedst muligt. Der kan berammes fra kl. 8.30. Mindre retsmøder og telefonmøder mv. kan berammes først på dagen, hvis hovedforhandlingerne berammes senere eller i eventuelle ledige tidsrum mellem større hovedforhandlinger, eller samles i bunker og behandles i forlængelse af hinanden.

Det er vigtigt, at retsdagene så vidt muligt fyldes op. Der skal dog naturligvis fortsat afsættes tid til forberedelse, domsskrivning mv. for den enkelte ansatte.

- Udsættelse af hovedforhandlinger skal så vidt muligt undgås. Udeblevne vidner, hvis forklaring under retsmødet viser sig ikke at være afgørende, bør frafalde, hvor det er muligt, ligesom anklagemyndigheden i videst muligt omfang må sikre, at sagerne afvikles procesøkonomisk, jf. nedenfor.
- Hovedforhandlinger afvikles så vidt muligt uden udsættelse, også selvom tidsplanen skrider.
- I genåbningsperioden kan retsdage også gennemføres på lørdage som alternativ til en hverdag. Berømmelsen af konkrete sager er en juridisk afgørelse, og berømmelsestidspunkter mv. sker efter drøftelse mellem præsidenten og dommerne ved det enkelte embede. Dommerne og det øvrige personale vil have det samme antal retsdage/arbejdsdage, men det vil kunne skabe fleksibilitet i forhold til at få nogle sager hurtigere berømmet og afviklet, herunder med forsvarerne, i og med at sagerne kan "spredes mere ud" og samtidig bidrage til at sikre, at sager gennemføres sundhedsmæssigt forsvarligt, uden at for mange er på arbejde på samme tid.
- Domstolsstyrelsen opfordrer til, at der berammes retsmøder grundlovsdag, således at denne ledige kapacitet udnyttes, og Danmarks Domstole derved bidrager til, at retsvæsenet fungerer så effektivt som muligt i denne særlige situation. Da grundlovsdag ifølge de gældende arbejdstidsaftaler og kutyme er en fredag ved Danmarks Domstole, og da man ikke vil kunne nå at varsle opsigelse af aftaler/kutyme, er det Domstolsstyrelsens opfattelse, at de ansatte ved retterne ikke vil kunne blive pålagt at møde på arbejde grundlovsdag.
- For at udnytte kapaciteten af retssale bedst muligt kan der i genåbningsperioden gennemføres hovedforhandlinger fordelt over hele dagen og om aftenen. Det vil betyde, at dommerne og det øvrige personale, der skal bistå til afvikling af retsmøderne, enten skal have længere arbejdsdage eller arbejde på skift i løbet af en dag.
- Ferie afholdes i videst muligt omfang i juli måned.
- Retterne kan i forbindelse med berømmelse af straffesager og i øvrigt ved anmodning i allerede berammede sager i denne helt ekstraordinære situation konkret forholde sig til, om der i nogle sager undtagelsesvis kan være anledning til at tillade, at en beskikket advokat møder ved en erfaren fuldmægtig med det formål at få gennemført flest mulige hovedforhandlinger. Det er selvsagt en forudsætning, at sigtede/tiltalte er indforstået med dette.
- Retterne kan fortsat imødekomme de beskikkede advokaters anmodning om a conto-salærer, hvis:
 - 1) Hovedforhandling/forberedende møde er påbegyndt og nu udskudt på grund af COVID-19 situationen, og den fortsatte hovedforhandling/yderligere forberedende møde først kan forventes berømmet et stykke ud i tiden (efter sommeren 2020). Det optjente salær for den allerede gennemførte hovedforhandling/forberedende møde og for

beskikkede forsvarere tillige salær for fængselsbesøg, fristforlængelser, afhøring hos politiet mv. udbetales a conto.

2) En berammet hovedforhandling aflyses, og hovedforhandling først kan forventes berammet et stykke ud i tiden (efter sommeren 2020). Her kan salær for beskikkede forsvarere for fængselsbesøg, fristforlængelser, afhøring hos politiet mv. udbetales a conto.

3) Den beskikkede advokat har haft udlæg til tolk, attester mv.

I forhold til punkt 1 og 2 er anbefalingen, at anmodningen mindst skal vedrøre et beløb på 5.000 kr. inkl. moms.

- Fastsættelse af forsvarernes salær vil i genåbningsperioden, hvor også lørdage inddrages, følge landsretspræsidenternes vejledende takster. I de sager, hvor et salær for deltagelse i retsmøder på en lørdag forhøjes med 50 pct., bemærker Domstolsstyrelsen, at retterne har mulighed for at bestemme, at udgifterne ved en forhøjelse af salæret vil skulle afholdes af statskassen, da den eventuelt domfældte ikke bør belastes med den ekstra udgift i genåbningsperioden.
- Der er offentlighed i retsplejen. Retterne kan dog i forbindelse med retsmøder overveje de fysiske forhold og kan begrænse tilhørerne i overensstemmelse med gældende regler i retsplejelooven og under hensyn til lokaler mv., hvor journalister, på baggrund af et konkret skøn, som hovedregel vil have forrang frem for andre uden direkte forbindelse til den konkrete sag. Man kan også overveje, om der i særligt principielle sager skal skabes mulighed for, at pressen og eventuelt andre kan overvære sagen fra et tilstødende lokale med lyd.

Domstolsstyrelsen har indledt en dialog med både Anklagemyndigheden og advokatororganisationerne (Advokatrådet, Danske Advokater og Landsforeningen af forsvarsadvokater) med henblik på at drøfte og opnå en fælles forståelse i forhold til koordinering og berammelse samt en fleksibel afvikling af retsmøder efter genåbningen.

Der er i den forbindelse peget på en række forskellige tiltag, som vil kunne bidrage til, at retsvæsenet kan komme hurtigst muligt op at køre igen, og at de sagsbunker, der er opstået i forbindelse med Coronavirus, kan nedbringes og afvikles bedst og hurtigst muligt:

- Anklagemyndigheden medvirker til en procesøkonomisk forsvarlig afvikling af straffesagerne ved bl.a. at skære bevisførelsen mest muligt til.
- Anklagemyndigheden prioriterer i videst muligt omfang at møde i hovedforhandlinger i alle sager, hvor forsvarerne og retten har mulighed for at møde i hovedforhandlinger, og berammelsesaftalerne justeres om nødvendigt midlertidigt i overensstemmelse hermed.
- Domstolene og anklagemyndigheden koordinerer sommerferien, således at den i videst muligt omfang afholdes i juli måned, ligesom forsvarerne også i videst muligt omfang afholder ferie i juli måned.

- Forsvarere og øvrige advokater udviser fleksibilitet i forbindelse med berømmelse og afvikling af retsmøder, herunder ved bl.a. at være opmærksomme på at overlade sager til kolleger, der har mulighed for at møde på det af retten først foreslåede tidspunkt for retsmødets afholdelse, hvis den pågældende forsvarer ikke selv har mulighed for at møde på dette tidspunkt.

Domstolsstyrelsen opfordrer generelt til, at der lokalt gennemføres en dialog mellem retterne, anklagemyndigheden og advokaterne med henblik på at sikre en fleksibel sagsafvikling.